

An analysis on the necessity the role of ethics in research

Mohammad Kazempour Teymourloy*

Abstract

Research ethics provide guidelines for the responsible conduct of research. In humanities research, ethics is one of the central issues and is defined as the ethics of planning, conducting and reporting research, which guides us on how to conduct and publish scientific research. The purpose of this research is to present the ethical principles of organizing and conducting research, as well as describing the characteristics of people with professional ethics. The purpose of this research is to present the ethical principles of organizing and conducting research, as well as describing the characteristics of people with professional ethics. The research method of this research is documentary-analytical. By analyzing the findings, 25 ethical principles of knowledge have been presented And is divided based on the characteristics of people with professional ethics. Adhering to ethical responsibilities at the level of researchers requires the ethical principles of research. therefore These principles provide ethical guidance for researchers and the institutions in which they work. Ethics is of particular importance in humanities research and is considered as a key component. Promoting research goals, promoting cooperation and coordination between different people in research, making researchers accountable to the public, helping to create public support for research and strengthening social responsibility are among the reasons why it is important to observe ethical principles in humanities research.

Keywords: Research ethics, professional ethics, ethical approaches, ethical principles of research, Humanities.

* Ph.D. in public administration, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran, mkazempour4@gmail.com

Date received: 2023/04/12, Date of acceptance: 2023/07/19

Copyright © 2010, IHCS (Institute for Humanities and Cultural Studies). This is an Open Access article. This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

تحلیلی بر ضرورت نقش اخلاق در پژوهش

محمد کاظم پور تیمورلوئی*

چکیده

اخلاق پژوهش رهنمودهایی را برای انجام مسئولانه تحقیق ارائه می‌دهد. در پژوهش‌های علوم انسانی اخلاق یکی از موضوعات محوری و بعنوان اخلاق برنامه ریزی، انجام و گزارش تحقیق تعریف می‌شود که ما را در مورد چگونگی انجام و انتشار تحقیقات علمی راهنمایی می‌کند. هدف این پژوهش ارائه اصول اخلاقی سازماندهی و انجام تحقیق و هم‌چنین تشریح ویژگی‌های افراد دارای اخلاق حرفه‌ای می‌باشد. روش تحقیق این پژوهش اسنادی - تحلیلی است. با تحلیل یافته‌ها ۲۵ اصل اخلاقی پژوهش ارائه شده است و براساس ویژگی‌های افراد دارای اخلاق حرفه‌ای تقسیم بندی شده است. پای‌بندی به مسؤولیت‌های اخلاقی در سطح پژوهشگران محتاج اصول اخلاقی پژوهش است. بنابراین این اصول، راهنمایی‌های اخلاقی را برای محققان و مؤسساتی که در آن کار می‌کنند ارائه می‌دهد. در پژوهش‌های علوم انسانی اخلاق از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و به عنوان یک مؤلفه کلیدی در نظر گرفته می‌شود. ارتقای اهداف تحقیق، ارتقا همکاری و هماهنگی زیاد بین افراد مختلف در پژوهش، پاسخگو کردن محققان در برابر مردم، کمک به ایجاد حمایت عمومی از پژوهش و تقویت مسؤولیت اجتماعی از دلایل اهمیت چرایی رعایت اصول اخلاقی در پژوهش‌های علوم انسانی است.

کلیدواژه‌ها: اخلاق پژوهش، اخلاق حرفه‌ای، رویکردهای اخلاقی، اصول اخلاقی پژوهش، علوم انسانی.

* دانشجوی دکتری مدیریت دولتی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران، mkazempour4@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۱/۱۲، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۴/۲۸

۱. مقدمه

تحقیقاتی که به موضوعات انسانی یا مشارکت کنندگان مربوط می‌شود، نگرانی‌های اخلاقی، مشروع، اجتماعی و اداری متمایز و چندوجهی را مطرح می‌کند. موقع انجام پژوهش استانداردهایی بر رفتار پژوهشگران علمی حاکم است که این دستورالعمل برای انجام مسئولانه تحقیق است. از آن جا که پژوهشگران با تولیدات علمی، اختراعات و اکتشافات خود در محیط پیرامون دخل و تصرف می‌نمایند، آشنایی آنها با اصول اخلاقی در پژوهش ضروری به نظر می‌رسد.

اخلاق در پژوهش از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و به عنوان یک مؤلفه کلیدی در نظر گرفته می‌شود. برای یک محقق ضروری است که اطمینان حاصل کند که هدف او ارائه اطلاعات اصلی، حقیقت و اجتناب از هرگونه اشتباه است. علاوه بر این، اخلاقی بودن نویسندگان را قادر می‌سازد تا با حمایت کافی از سوی مربیان، راهنماها و هم‌تایان خود، رویکردی مشارکتی را برای تحقیقات خود اتخاذ کنند.

کار پژوهشی علمی، مانند تمامی فعالیت‌های انسانی، تابع ارزش‌های فردی، و اجتماعی است. اخلاق پژوهش شامل الزامات مربوط به کار روزانه، حفظ حرمت افراد و انتشار اطلاعات در تحقیق است (جانستون، ۲۰۰۹). ارزش‌های اخلاقی بیانگر ساختار اجتماعی و ارتباطی است که به عنوان مذاکره تفاسیر بین بازیگران (عوامل اخلاقی) ایجاد می‌شود. دستیابی و جذب ارزش‌های اخلاقی اساسی برای کسب حرفه‌ای بودن در تمامی شاخه‌های فعالیت و به‌ویژه در آموزش و پژوهش و توسعه، بلکه در مراقبت‌های بهداشتی، مدیریت دولتی، در حوزه حقوقی، ارتباطات عمومی، سیاسی و غیره ضروری است (ساندو و همکاران، ۲۰۲۰).

در بحث اخلاق پژوهش نظرات متفاوتی وجود دارد، به عنوان مثال، به گفته گیلین و همکاران (۲۰۱۰) که با محققان استرالیایی مصاحبه کرده‌اند، علیرغم زمان قابل توجهی که به بررسی اخلاق اختصاص داده شده است، کمیته‌های اخلاقی و دستورالعمل‌های تحقیقاتی به عنوان منابع ارزشمندی برای محققانی که در این زمینه تحقیقات انجام می‌دهند، دیده نمی‌شوند. وایلز و همکاران (۲۰۰۶) بر این باورند که افزایش مقررات تحقیق نیاز دارد تا محققان را قادر سازد تا به طور انعکاسی به زمینه اجتماعی که رضایت در آن صورت می‌گیرد توجه کنند. پژوهشگری که با افراد کار می‌کند، نیازمند تایید اخلاقی است. تأیید اخلاقی برای تحقیق به دلایل زیر ضروری است:

تحلیلی بر ضرورت نقش اخلاق در پژوهش (محمد کاظم پور تیمورلوئی) ۱۱۵

- حمایت از حقوق و رفاه شرکت کنندگان در تحقیق و کاهش خطر ناراحتی جسمی و روانی، آسیب و/یا تهدید به دلیل رویه های تحقیق.
- حمایت از حقوق محققین برای انجام تحقیقات قانونی و شهرت دانشگاه مجری یا حمایت کننده از تحقیقات.
- کاهش احتمال ادعای سهل انگاری علیه محققین خاص، دانشگاه ها و کلیه افراد یا سازمان های همکار (شوکلنک واشکرافت، ۲۰۰۰).

یکی از موضوعات مهم اخلاق ارزشیابی پژوهش، حدود و وسعت حوزه آن است. به عبارت دیگر، بحث این است که چه چیزی اخلاقی است. یا، چگونه می توان به وضوح بین، مثلاً، امر معرفتی و اخلاقی تمایز قائل شد؟ طبق گفته مستاجوکی و مستاجوکی (۲۰۱۷)، شناخت سؤالات اخلاقی شامل سه راه است: (الف) شناسایی ذینفعان (به عنوان مثال، افراد، گروه ها، جوامع، اکوسیستم ها، نسل های آینده و غیره)، (ب) درک حقوق و مسئولیت های ذینفعان و برای ذینفعان، و (ج) تعریف گزینه ها، یعنی جستجوی موقعیت برد-برد، یا حداقل نزدیکی به آن، برای ذینفعان درگیر

در واقع اخلاق پژوهشی علمی مبتنی بر ارزش های اخلاقی مشترک انسانی است. اخلاق یک نظام عمومی است به این معنا که در سطح بنیادی، مجموعه ای از قوانینی است که معمولاً درک می شود اما به ندرت درباره نحوه رفتار ما با یکدیگر بحث می شود (استرن و الیوت، ۱۹۹۷). با این حال، باید تاکید کرد که دانستن اصول اخلاق پژوهش برای دانشمند کافی نیست. تحقیقات نشان می دهد، اگرچه دانشمندان الزامات اخلاق علمی را می دانند، اما همیشه آنها را در عمل رعایت نمی کنند. بنابراین، نه تنها این خطر وجود دارد که داده های نادرست عملیاتی شود، بلکه همکاران با استناد به داده های نادرست سردرگم می شوند، کیفیت تحقیقات دیگر کاهش می یابد، اعتماد به جامعه علمی ضعیف تر می شود. از آنجایی که اخلاق یک نظام عمومی است، پس نحوه برخورد ما با یک مشکل اخلاقی خاص بر همه تأثیر می گذارد.

اخلاق پژوهش علمی به یک معنا بخشی منحصر به فرد از اخلاق حرفه ای است زیرا علم "با کیفیت بالا" مستلزم تمرین اخلاقی است. این پژوهش تلاش دارد به این سؤالات محوری پاسخ دهد. مهم ترین سؤالاتی که مطرح است این است: ۱. اخلاق در تحقیق چرا مهم است؟ اخلاق و پژوهش چه تعاملی دارند؟ چه اصول اخلاقی تحقیق را هدایت می کند؟ این پژوهش تلاش دارد از طریق اسنادی-تحلیلی به این سؤالات محوری پاسخ دهد.

۲. مفهوم اخلاق در پژوهش

در مفهومی عام، اخلاق در معنای اصل اخلاقی یا نظامی از ارزش، عبارت از اصولی از درست و خطاست که به وسیله یک شخص و گروهی اجتماعی پذیرفته می‌شود و اخلاق در معنای کد اخلاقی، نظامی از اصول حاکم بر اخلاق و رفتار قابل قبول محسوب می‌گردد (ساعد، ۱۳۹۰). تا آنجا که به اخلاق مربوط می‌شود، اغلب به عنوان قوانین یا هنجارهایی تلقی می‌شود که بین نادرست و درست تفاوت قائل می‌شود. قوانین متعددی وجود دارد که به این واقعیت گواهی می‌دهد، مانند قانون طلایی «با دیگران همان گونه رفتار کن که دوست داری با تو بکنند»، یا همچنین می‌تواند یک آیین نامه رفتار حرفه‌ای مانند «سوگند بقراط» باشد.

اخلاق پژوهش، شاخه‌ای از اخلاق حرفه‌ای است که به اصول اخلاقی که پژوهشگر بایستی از ابتدای ساماندهی تحقیق آنها را لحاظ کند، اشاره دارد. طور کلی، اخلاق در پژوهش یعنی رعایت موازین اخلاقی در مراحل مختلف تحقیقات است.

اخلاق یکی از موضوعات محوری فلسفه از دوران باستان بوده و همچنین جنبه مهمی از پژوهش در بسیاری از رشته‌های دیگر در حوزه علوم انسانی است. از فلسفه یونان باستان تا رشته‌های علوم انسانی کنونی، اخلاق یکی از موضوعات اصلی پژوهش بوده است. علوم انسانی جنبه‌های مختلف فرهنگ بشری، تاریخ و تنوع کنونی آن را مطالعه می‌کند. روش‌های متعدد، حتی در همان رشته، از مشخصه‌های این رشته است. مرزبندی بین رشته‌های علوم انسانی و اجتماعی با رشته‌هایی که اخیراً تأسیس شده‌اند، مانند مطالعات فرهنگی، جنسیتی، قومیتی یا منطقه‌ای، حتی کمتر واضح است. علاوه بر این، تأکید معاصر بر بین رشته‌ای بودن، علوم انسانی را در پروژه‌های تحقیقاتی که از مرزهای اصلی آن فراتر می‌رود، شامل می‌شود. غالباً بحث‌های کلی در مورد مسائل اخلاقی از رشته‌های مربوط به حوزه علوم انسانی سرچشمه می‌گیرد. مانند هر حوزه پژوهشی دیگری، علوم انسانی تلاش می‌کند تا به ارزش‌های یکپارچگی علمی و مسئولیت اجتماعی پایبند باشد. نیاز به ارزیابی اخلاقی نیز با اهمیت فزاینده همکاری بین رشته‌ای (که منجر به مرزهای مبهم بین رشته‌ها می‌شود) افزایش می‌یابد، جایی که علوم انسانی اغلب در پروژه‌های تحقیقاتی که مستلزم خطرات اخلاقی هستند درگیر می‌شوند. برخی از ارزش‌ها یا مسائل اخلاقی در علوم انسانی در هر حوزه دیگری از تحقیق مشترک است (مانند سرقت ادبی و جعل داده‌ها)، برخی دیگر به دلیل ویژگی‌های موضوعات تحقیق (متون و فرهنگ‌ها) و روش‌شناسی (کیفی، تفسیری) و همچنین انواع

مختلف خطر برای شرکت کنندگان در تحقیق (به عنوان مثال رضایت آگاهانه) وجود دارد که ضرورت رعایت اصول اخلاقی را برای پژوهشگران ضروری می کند.

رویکردهای اخلاق پژوهش خود بر نوعی پیشینه فلسفی مبتنی است. علاوه بر این، یک سنت طولانی آگاهی از تأثیر اجتماعی پژوهش در علوم انسانی وجود دارد. شخصیت روشنفکر عمومی (برای مثال ژان پل سارتر، برتراند راسل یا ادوارد سعید) که کار آکادمیک را با کنشگری سیاسی ترکیب می کند، در سراسر قرن بیستم بسیار تأثیرگذار بود. در دهه های پایانی قرن گذشته، چندین جریان نظری بسیار تأثیرگذار در این حوزه، مانند پسااستعمار، فمینیسم، ساختارشکنی و غیره، نگرانی های اخلاقی به ویژه در مورد نژاد، جنسیت و اقلیت ها را سرلوحه تحقیقات خود قرار داده اند. (بنچین و همکاران، ۲۰۱۵). با توجه به اینکه مهمترین عنصر در اخلاق پژوهش، فرد پژوهشگر است و بقیه عناصر به گونهای در ارتباط با وی هستند (زاگال، ۱۳۸۶). رهنمودها و کدهای اخلاقی برای تحقیق در علوم اجتماعی و انسانی اغلب ارزش ها و اصول مرتبط با تحقیق را به سه دسته عمده تقسیم می کنند: ۱. **استانداردهای عمل علمی:** ارزشهای مربوط به عملکرد علمی در علوم انسانی عمدتاً در همه زمینه های علمی مشترک است، که شامل کیفیت تحقیق، آزادی، استقلال یا استقلال پیگیری علمی و صداقت علمی است. ۲. **مسئولیت در قبال افراد و جوامعی که مستقیماً در تحقیق شرکت می کنند:** برخی از رشته های علوم انسانی شامل تحقیقاتی است که شرکت کنندگان انسانی را در بر می گیرد که شامل کرامت انسانی، اجتناب از آسیب، رضایت داوطلبانه و آگاهانه، محرمانه بودن و ناشناس بودن احترام به تفاوت های فرهنگی و توجه به شرکت کنندگان آسیب پذیر است. ۳. **ملاحظات تأثیر اجتماعی پژوهش:** در علوم انسانی، ارزش های علمی کلی مرتبط با مسئولیت ها در قبال جامعه به رسمیت شناخته می شود و شامل مزایای تحقیق برای جامعه، عدم تبعیض، توجه به افراد و گروه ها یا جوامع آسیب پذیر، مراقبت از انتشار و انتشار مسئولانه نتایج تحقیقات است (بنچین و همکاران، ۲۰۱۵).

هم چنین گزارش بلمونت که همچنان اساس رویه های اخلاقی سازمانی در ایالات متحده است، نشان داد که سه هنجار علمی کلی وجود دارد. که بر تمام تحقیقات مربوط به انسان ها حاکم است: ۱. احترام به افراد - هم مستلزم رعایت استقلال افراد و هم اینکه افراد دارای خودمختاری کاهش یافته محافظت شوند. ۲. منفعت - که منظور آنها عدم سوء استفاده (یعنی الزام به عدم آسیب) و همچنین نیاز به حداکثر رساندن رفاه است. ۳. عدالت - حصول اطمینان

از رویه های معقول، غیر استثماری و با دقت در نظر گرفته شده با توزیع عادلانه هزینه ها و منافع (ونکلی و همکاران، ۲۰۱۳).

برای پرداختن به مسائل اخلاقی ارزشیابی پژوهش، نگاهی به نظریه ها و ابزارهای اخلاقی که ارائه می دهند ضروری است. دوریس و استیچ (۲۰۰۷) با مطالعه رویکردهای اخلاقی سنتی، سعی در گسترش دامنه روش شناختی اخلاق فلسفی دارند. آنها استدلال می کنند که نظریه های اخلاقی سنتی می توانند از یک رویکرد تجربی برای حل مسائل اخلاقی سود ببرند. آنها استدلال می کنند که نظریه های اخلاقی سنتی می توانند از یک رویکرد تجربی برای حل مسائل اخلاقی سود ببرند. بنابراین این امکان وجود دارد که رویکردهای جدید اخلاقی و همچنین معرفی دانش ضمنی و اخلاقی بتواند مکانیسم های توضیحی مورد نیاز در پیگیری ما برای در نظر گرفتن اخلاق ارزیابی پژوهش را در اختیار ما قرار دهد. با نگاهی به سنت نظری در اخلاق، که برای تحقیق به طور عام و ارزیابی پژوهشی به طور خاص قابل استفاده است، انتخاب های اخلاقی کلی به تعداد معینی از رویکردهای نظری محدود می شود. «هسته سخت» اخلاق هنجاری، پیش از هر چیز، اخلاق دئونتولوژیک و اخلاق پیامدگرا، و تا حدی کمتر، اخلاق فضیلت است.

بیگتی و همکاران (۲۰۲۰) نظریه های اخلاقی پژوهش را در چهار دسته تقسیم بندی کرده اند که شامل:

الف) اخلاق دئونتولوژیک: اخلاق دئونتولوژیک بر رابطه بین وظیفه و اخلاقی بودن افعال انسان تأکید ویژه ای دارد. در اخلاق دئونتولوژیک، یک عمل به دلیل ویژگی های خود عمل از نظر اخلاقی خوب تلقی می شود، نه به این دلیل که محصول عمل خوب است. اخلاق دئونتولوژیک معتقد است که حداقل برخی از اعمال صرف نظر از عواقب آنها برای رفاه انسان از نظر اخلاقی واجب هستند. حتی ممکن است به عنوان "وظیفه به خاطر وظیفه" برچسب گذاری شود. رفتار اخلاقی رفتاری است که بدون استثنا به قوانین پایبند باشد. دستورالعمل های اخلاقی به هنجارهای به وضوح برشماری و محدود کاهش می یابد. این هنجارها و توضیحات آنها جهات سرراستی هستند. فضایی برای ابهام اخلاقی و بحث بیشتر باقی نمی گذارند. در زمینه ارزشیابی پژوهش، اخلاق دئونتولوژیک می تواند فهرستی از هنجارهای تنظیم کننده رفتار ارزیابان تحقیق را هدایت کند. هنجارها باید به شیوه ای از بایدها و نبایدها تدوین می شوند، به عنوان مثال: آسیب نرسانید، احترام بگذارید، عینی باشید.

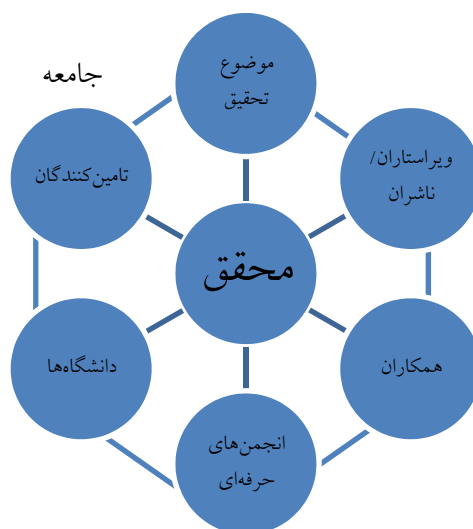
ب) اخلاق نتیجه گرا: اخلاق نتیجه گرایانه به ارزش های جهانی، به عنوان مثال، زندگی، آزادی، مالکیت و غیره مربوط می شود. رفتار اخلاقی با ارزش های «ذخیره شده» تعریف می شود. به عبارت دیگر، تنها معیار مهم عمل اخلاقی، افزایش میزان خیر عمومی در جامعه است. فهرست تعریف شده ای از هنجارها وجود ندارد، زیرا هنجارهای از پیش تعریف شده در اخلاق نتیجه گرا مرتبط نیستند. اخلاق نتیجه گرایانه نظریه ای است درباره اخلاق که وظیفه یا تعهد اخلاقی را از آنچه خوب یا مطلوب است به عنوان هدفی که باید به دست آورد، می گیرد. اصل اصلی در نتیجه گرایی به اصطلاح اصل اجتماعی است: بزرگترین خیر برای بیشترین تعداد. دیگر اصول پیامدگرایانه عبارتند از: اصل پیامدها، اصل سودمندی، اصل لذت گرایی و اصل جهانی بودن.

ج) اخلاق فضیلتی: اخلاق فضیلت گرایانه به عنوان جایگزینی برای اخلاق دین شناختی و فایده گرایانه عمل می کند. اخلاق فضیلت بر این تمرکز دارد که فرد باید چه نوع آدمی باشد و چه فضیلتی داشته باشد. یعنی اخلاق مربوط به قواعد یا اعمال نیست، بلکه مربوط به شخصیت و صفات شخصی است. از این منظر اخلاقی، تعریف فضائل محقق و ارزیاب در چارچوب ارزشیابی پژوهش بسیار مهم است. با در نظر گرفتن اینکه ارزشیابی پژوهشی نه تنها در مورد ارزیاب، بلکه در مورد ارزشیابی شده نیز هست.

د) رویکرد ترکیبی اخلاق در ارزشیابی پژوهش: به منظور اجتناب از کاستی های نظریه های اخلاقی یک رویکرد ترکیبی برای مقابله با مسائل ارزشیابی تحقیق وجود دارد. در این رویکرد امکان ترکیب وظیفه شناسی و نتیجه گرایی وجود دارد. این نوع رویکرد میان راه ظرفیت تخطی از مرزهای نظریه های رقیب را دارد و مبنای مورد نیاز برای اخلاق ارزشیابی پژوهش را فراهم می کند. وقتی کسی در مورد اصول صحبت می کند، ممکن است همزمان ارزش ها را بیان کند. در این مورد، ارزش های سودگرایانه (یا مشابه) ممکن است به صورت هنجارها به روشی دستوری بیان شوند: به عنوان مثال. جهان گرایی به عنوان یک ارزش ممکن است به یک فرمان یا امر تبدیل شود. برخی از ارزش ها و فضیلت ها، مانند صداقت، مسئولیت، احترام و غیره، ممکن است با افزودن افعال به وظایف تبدیل شوند: صادق باشید، مسئولیت پذیر باشید، به دیگران احترام بگذارید و غیره. اصولی که در بیانیه ها، ابتکارات و بیانیه ها تجلی یافته است. (هیگس، و همکاران، ۲۰۱۵؛ موهر، و همکاران، ۲۰۲۰).

اخلاق پژوهشی در طول قرن بیستم با رفتار پرسشگر عمدتاً در رابطه بین محقق و موضوع تحقیق مشخص شد، قرن بیست و یکم موضوعات دیگری را که فراتر از این رابطه دوجانبه

است، مطرح کرد. آنها سطوح متعددی را در بر می‌گیرند و علل و دلایل زیربنایی مختلفی دارند. برال و همکاران اخلاق پژوهشی ۲۰۰ مطرح می‌کنند که در آن به جای تمرکز بر رابطه بین محقق و موضوع تحقیق بعد اجتماعی گسترده‌تری از تحقیق را که به عنوان یک شبکه تحقیقاتی ترسیم می‌کند که می‌توانیم آن را «شبکه مسئولیت‌ها» به عنوان روابط متفاوت مسئولیت‌های اخلاقی محقق(ها) با سایر ذینفعان و بازیگران در نظر بگیریم (شکل ۱)

شکل ۱. شبکه تحقیقاتی به عنوان شبکه ای از مسئولیت‌ها (منبع: برال و همکاران، ۲۰۱۷).

اصول اخلاقی پژوهش کدها، خط‌مشی‌ها و اصول بسیار مهم و مفید هستند، اما مانند هر مجموعه‌ای از قوانین، همه موقعیت‌ها را پوشش نمی‌دهند، اغلب در تضاد هستند و نیاز به تفسیر قابل توجهی دارند. بنابراین برای محققان مهم است که یاد بگیرند چگونه قوانین مختلف تحقیق را تفسیر، ارزیابی و به کار ببرند و چگونه تصمیم بگیرند و در موقعیت‌های مختلف اخلاقی عمل کنند. بسیاری از سیاست‌های اخلاقی پژوهشی مختلف "ساخت، جعل، یا سرقت ادبی" را اقداماتی غیراخلاقی می‌دانند و به عنوان رفتار نادرست تلقی می‌کنند. با این حال، یادآوری این نکته مهم است که رفتار نادرست تنها زمانی رخ می‌دهد که محققان قصد فریب دهند: اشتباهات صادقانه مربوط به شلختگی، نگهداری ضعیف سوابق، محاسبات نادرست، سوگیری، به منزله سوء رفتار نیستند. همچنین، اختلاف نظر منطقی در مورد روش‌ها، رویه‌ها و تفاسیر تحقیق، تخلف پژوهشی محسوب نمی‌شود. زمانی که یک خطای ریاضی را در مقاله

خود کشف می کنیم که برای چاپ در یک مجله پذیرفته شده است. این خطا بر نتایج کلی تحقیق تأثیر نمی گذارد، اما به طور بالقوه گمراه کننده است. بنابراین محقق باید به مجله (و نویسندگان همکار) در مورد خطا بگوید و انتشار یک تصحیح یا اشتباه را در نظر بگیرد. عدم انتشار اصلاحیه غیراخلاقی است زیرا هنجارهای مربوط به صداقت و عینیت در تحقیق را نقض می کند.

اخلاق پژوهش رهنمودهایی را برای انجام مسئولانه تحقیق ارائه می دهد. علاوه بر این، دانشمندی را که در حال انجام تحقیقات هستند برای اطمینان از استانداردهای اخلاقی بالا، آموزش و نظارت می کند. علی‌رغم حوزه‌های متنوع، می‌توان تعدادی از اصول مرتبط با هم را که عموماً اساس تحقیقات اخلاقی مربوط به انسان‌ها در نظر گرفته می‌شوند، تقطیر کرد: (منبع: نویسنده برگرفته از محتوای پژوهش‌های صورت گرفته در این حوزه).

- **صداقت:** پژوهشگر در تمام ارتباطات علمی باید برای صداقت تلاش کند. داده‌ها، نتایج، روش‌ها و رویه‌ها و وضعیت انتشار را صادقانه گزارش دهد. داده‌ها را نباید جعل کرد، و همکاران، حامیان تحقیقاتی یا مردم را فریب داد. صداقت همچنین برای فرآیند رضایت آگاهانه بسیار مهم است، زیرا بدون آن شرکت کنندگان در تحقیق نمی‌توانند از حق خود برای رضایت آگاهانه، انصاف و صداقت استفاده کنند.

- **عینیت:** پژوهشگر باید سعی کند از تعصب در طراحی آزمایشی، تجزیه و تحلیل داده‌ها، تفسیر داده‌ها، بررسی همتایان، تصمیمات پرسنل، نوشتن کمک هزینه، شهادت متخصص و سایر جنبه‌های تحقیق که در آن عینیت مورد انتظار یا مورد نیاز است، اجتناب کند. از سوگیری یا خودفریبی اجتناب یا آن را به حداقل برساند. منافع شخصی یا مالی را که ممکن است بر تحقیق تأثیر بگذارد، افشا کند.

- **دقت (احتیاط):** از اشتباهات و سهل‌انگاری اجتناب کنید. کار خود و همتایان خود را به دقت و انتقادی بررسی کنید. سوابق خوبی از فعالیت‌های تحقیقاتی مانند جمع‌آوری داده‌ها، طراحی تحقیق و مکاتبات با آژانس‌ها یا مجلات داشته باشید.

- **باز بودن:** داده‌ها، نتایج، ایده‌ها، ابزارها، منابع را به اشتراک بگذارید. پذیرای انتقاد و ایده‌های جدید باشید.

- **احترام به مالکیت معنوی:** به حق ثبت اختراع، حق چاپ و سایر اشکال مالکیت معنوی احترام بگذارید. از داده‌ها، روش‌ها یا نتایج منتشر نشده بدون اجازه استفاده نکنید. در جایی که اعتبار دارد اعتبار بدهید. هرگز سرقت ادبی نکنید.

- **محرمانگی:** از ارتباطات محرمانه مانند اوراق یا کمک‌های مالی ارسال شده برای انتشار، سوابق پرسنلی، اسرار تجاری یا نظامی و سوابق بیمار محافظت کنید. محرمانگی (به عنوان مثال عدم افشای اطلاعات) باید به همه مسائل یا دیدگاه‌های خصوصی یا شخصی یا زمانی که چنین تعهدی داده می‌شود، اعطا شود. این به این معنی است که مسئولیت قضاوت در مورد آنچه باید گزارش شود و آنچه نباید به طور عمومی افشا شود بر عهده محقق است. این واقعیت که چیزی برای محقق فاش شده است به طور خودکار به محقق این حق را نمی‌دهد که آن را عمومی کند. هنگامی که اطلاعات به طور محرمانه به محقق سپرده می‌شود، این محرمانه بودن باید محافظت شود. به عنوان یک محقق، از نظر اخلاقی موظف هستید که از حفظ محرمانه بودن پاسخ‌هایی که از پاسخ‌دهندگان خود می‌گیرید اطمینان حاصل کنید. همچنین باید اطمینان حاصل کنید که حریم خصوصی را در رابطه با هر گونه اطلاعات شخصی که توسط پاسخ‌دهندگان به اشتراک گذاشته شده است، حفظ کنید.

- **نشریه مسئول:** به منظور پیشبرد تحقیقات و بورس تحصیلی منتشر کنید، نه برای پیشرفت شغلی خودتان. از انتشار بیهوده و تکراری خودداری کنید.

مسئولیت سردبیران و ناشران برای حصول اطمینان از پیشرفت در تحقیق بسیار مهم است، زیرا آنها اغلب می‌توانند تصمیم بگیرند که چه نوع مقالات تحقیقاتی سفارش داده شده و منتشر شوند یا نه - و در نتیجه بستری برای ارتباط و بحث بیشتر دریافت می‌کنند یا خیر. نقش آنها را می‌توان به عنوان مسئولیت‌پذیری در قبال جامعه در شکل دادن یا سوق دادن دستور کار پژوهشی به سمت "درست" نامید. آنها همچنین در قبال موضوعات تحقیق مسئولیت دارند که با بررسی تاییدیه‌های اخلاقی پژوهشی اعطا شده اطمینان حاصل می‌کنند

- **احترام به همکاران:** از آنجایی که اجرای کار تحقیقاتی علمی اغلب مستلزم همکاری و هماهنگی نزدیک بین افراد و مؤسسات مختلف است، هنجارهای اخلاقی ارزش‌هایی را ترویج می‌کنند که برای همکاری با یکدیگر ضروری هستند بنابراین به همکاران خود

تحلیلی بر ضرورت نقش اخلاق در پژوهش (محمد کاظم پور تیمورلوی) ۱۲۳

احترام بگذارید و با آنها منصفانه رفتار کنید. با بهبود رفتارهای به اشتراک گذاری بین همکاران، می توان ضایعات تحقیقاتی را تا حد زیادی کاهش داد، زیرا داده ها و روش های موجود می توانند به ترتیب مورد استفاده و اعمال قرار گیرند سپس تحقیقات جدید می تواند به جای تکرار تحقیقات در محیط های جدید به دانش موجود مراجعه کرده و از آن استفاده کند.

- **مسئولیت اجتماعی:** تلاش برای ارتقای خیر اجتماعی و پیشگیری یا کاهش آسیب های اجتماعی از طریق تحقیق، آموزش عمومی و حمایت.

- **عدم تبعیض:** از تبعیض علیه همکاران یا دانش آموزان بر اساس جنسیت، نژاد، قومیت یا سایر عوامل غیر مرتبط با صلاحیت و صداقت علمی اجتناب کنید.

- **صلاحیت/شایستگی:** صلاحیت و تخصص حرفه ای خود را از طریق آموزش و یادگیری مادام العمر حفظ و ارتقا دهید. برای ارتقای شایستگی در علم به عنوان یک کل گام بردارید.

- **قانونمندی:** قوانین مربوطه و سیاست های نهادی و دولتی را بشناسید و از آنها تبعیت کنید. پژوهشگر لازم است از قوانین و الزامات محیطی که پژوهش در آن صورت میگیرد آگاه باشد و آنها را رعایت نماید تا مشکلی برای نهاد مشارکت کننده ایجاد نشود.

- **حفاظت از موضوعات انسانی:** هنگام انجام تحقیقات در مورد موضوعات انسانی، آسیب ها و خطرات را به حداقل برسانید و منافع را به حداکثر برسانید. به کرامت انسانی، حریم خصوصی و استقلال احترام بگذارید.

- **تمامیت:** به وعده ها و توافقات خود عمل کنید؛ با اخلاص عمل کنید؛ برای قوام فکر و عمل تلاش کنید.

- **احترام به شرکت کنندگان:** یک محقق باید همیشه احترام خود را از نظر تمام تعاملات خود با شرکت کنندگان از جمله قضاوت نکردن آنها، بی اعتبار نکردن آنها، در حصول اطمینان از اینکه نظرات آنها به درستی ثبت می شود و در فرآیند ارزیابی مورد توجه قرار می گیرد، احترام بگذارد. بخشی از این احترام با اصطلاحات "شرکت کننده" (به جای "پاسخ دهنده" یا "موضوع") دلالت دارد. یک بعد مهم این احترام مربوط به

تضمین حمایت از افرادی است که خودمختاری آنها کاهش یافته و افرادی که به حاشیه رانده شده یا آسیب پذیر هستند.

- **رضایت آگاهانه:** مشارکت باید انتخاب داوطلبانه شرکت کنندگان باشد و باید بر اساس اطلاعات کافی و درک کافی از تحقیق و پیامدهای مشارکت آنها باشد. این بدان معناست که محقق باید تمام اطلاعات مرتبط و هرگونه خطرات احتمالی مشارکت، به ویژه هر موضوعی در مورد اینکه چه اتفاقی برای داده‌های به دست آمده می‌افتد را افشا کند. مشارکت باید داوطلبانه باشد و مشمول هیچ گونه اجبار یا تهدید به آسیب برای عدم مشارکت نباشد.

- **آسیب نرساندن:** هیچ آسیبی نباید به شرکت کنندگان در نتیجه مشارکت آنها در تحقیق وارد شود. نباید در نتیجه مشارکت آنها عواقب نامطلوبی برای فرد ایجاد شود. این موضوع اخیر می‌تواند پیچیده باشد. به عنوان مثال، یک محقق نمی‌تواند تضمین کند که کارفرما علیه یک کارمند به دلیل مشارکت یا نظراتی که ممکن است انجام دهد، اقدامی انجام ندهد، اگرچه چنین خطری باید با اطمینان از ناشناس بودن و/یا اقدامات محرمانه مورد بحث در زیر مورد بررسی قرار گیرد. حداقل، محقق باید تمام تلاش خود را برای محافظت از شرکت کنندگان در برابر هرگونه آسیب انجام دهد، و طبق اصل رضایت آگاهانه اطمینان حاصل کند که شرکت کننده از تمام خطرات احتمالی ناشی از مشارکت به طور کامل ارزیابی شده است.

- **اجتناب از نفوذ ناروا:** پژوهشگر فقط در مورد موضوعاتی که مربوط به موضوعات مورد تحقیق است بحث کند و پرس و جوها باید به آن موضوعات محدود شود.

- **ناشناسی:** فرض ناشناس بودن وجود دارد، یعنی افراد با این فرض که ناشناس خواهند بود و ناشناس بودن آنها محفوظ می‌ماند در تحقیق شرکت می‌کنند، مگر اینکه اجازه نام بردن را داده باشند. بنابراین، برای هرگونه استفاده از نام واقعی افراد یا جایی که هویت یک فرد از متن مشخص می‌شود (مثلاً شهردار یا سایر شخصیت‌های عمومی که توسط نقش عمومی مشخص شده است) نیاز به اجازه ابراز شده از سوی شرکت کنندگان وجود دارد.

- **حق بررسی و اصلاح رونوشت:** در مواردی که افراد نام برده شده یا قابل شناسایی هستند، آن شرکت کنندگان حق دارند نحوه نقل قول از آنها را بررسی کنند و تغییراتی

تحلیلی بر ضرورت نقش اخلاق در پژوهش (محمد کاظم پور تیمورلوئی) ۱۲۵

در رونوشت و هر پیش نویس انتشاراتی که ممکن است آماده شود تا اطمینان حاصل شود که با روش خود موافق هستند، ایجاد کنند

- **مشارکت فعال**: پژوهشگران مسئولیت اخلاقی دارند تا اطمینان حاصل کنند که همه افراد و گروه‌های مرتبط در تحقیق گنجانده شده‌اند، و در مواردی که معمولاً ممکن است به دلایل زبان، دسترسی یا هزینه شرکت کنار گذاشته شوند، تلاشی واقعی برای فعال کردن مشارکت انجام می‌شود. ارائه وسایل دسترسی مناسب مانند ترجمه، حمل و نقل یا پرداخت برای جبران هزینه حضور.

- **حاکمیت اخلاقی**: برای عملکرد صحیح رویه‌های اخلاقی، لازم است یک سیستم حاکمیت اخلاقی وجود داشته باشد. باید یک کمیته یا مرکز دیگری وجود داشته باشد که بتواند پروتکل‌های تحقیقاتی را قبل از انجام تحقیق بررسی کند، بر فعالیت‌های پژوهشی نظارت و/یا نظارت کند، به محققان و شرکت‌کنندگان مشاوره بدهد و در رابطه با شکایات قضاوت کند.

- **مناسب بودن روش تحقیق**: احترام به شرکت‌کنندگان و همچنین احترام حرفه‌ای به این معنی است که روش تحقیق باید پایایی و روایی داشته باشد. شرکت‌کنندگان (چه رایگان و چه پولی) با این فرض که تحقیق مشروع، ارزشمند و معتبر است، وقت خود را می‌دهند.

- **نقد پذیری**: پژوهشگر باید نقدها را قبول و ارزش قائل شود و از آنها در جهت بهبود و توسعه پژوهش خود به کارگیرد. با نقد پژوهش ضعف‌ها و نقص‌های پژوهش آشکار می‌شود و پژوهشگر میتوان با پذیرش نقد‌ها در پژوهش‌های بعدی، پژوهش خود را هم از لحاظ ادبی، نگارشی و محتوایی غنی سازد. این خود یک نقطه قوت برای پژوهش است.

- **حق انصراف**: مطابق با اصل مشارکت داوطلبانه، شرکت‌کنندگان باید بدانند که می‌توانند در هر زمانی که بخواهند انصراف دهند و در صورت امکان، هر یک از داده‌های خود را که قبلاً ثبت شده است از تجزیه و تحلیل حذف کنند.

در این پژوهش تعدادی از اصول مرتبط با هم را که عموماً اساس تحقیقات اخلاقی مربوط به انسان‌ها در نظر گرفته می‌شوند را نشان داده و آنها را بر اساس ویژگی‌های هفتگانه افراد

دارای اخلاق حرفه ای تقسیم بندی و در قالب الگوی زیر ارائه شده است. توکل حرفه ای، تعهد حرفه ای، تخصص حرفه ای، تعلق حرفه ای، تداوم حرفه ای، تکامل حرفه ای، تحول حرفه ای ویژگی های افراد دارای اخلاق حرفه ای است (جدول ۱). بنابراین حرفه ای بودن در همه زمینه ها باید بر اساس عملکرد اخلاقی باشد. در نتیجه «حرفه ای بودن» با تعهد و رعایت رفتار اخلاقی تعریف می شود.

آگاهی فعال از مسائل اخلاقی که احتمالاً با آنها روبرو می شویم برای تمرین بازتابی و حرفه ای مهم است پنج هدف کلی آموزش اخلاق برای متخصصان حرفه ای عنوان کرد که شامل:

۱. برانگیختن و گسترش تخیل اخلاقی - پژوهشگران باید در مورد اخلاق بیاموزند، مسائل اخلاقی را درک کنند، با مردم همدلی پیدا کنند و زمینه ها را با اصطلاحات اخلاقی تفسیر کنند.

۲. شناخت مسائل اخلاقی - پژوهشگران باید از زمان و چگونگی بروز مسائل اخلاقی آگاه باشند.

۳. توسعه مهارت های تحلیلی - پژوهشگران باید واژگان اخلاق و استدلال اخلاقی را بیاموزند و مهارت هایی را در تجزیه و تحلیل و پرداختن به موقعیت های اخلاقی توسعه دهند.

۴. برانگیختن احساس تعهد اخلاقی و مسئولیت - پژوهشگران باید درک درستی از تعهدات و مسئولیت های شخصی خود داشته باشند.

۵. مقابله با ابهام اخلاقی - تمرین کنندگان باید از موقعیت هایی آگاه باشند و بتوانند با موقعیت هایی که در آن اصول اخلاقی در تضاد با یکدیگر هستند و/یا جایی که هیچ انتخاب اخلاقی آشکاری وجود ندارد، کنار بیایند. تصمیم گیری در این موارد باید بر اساس ترجیحات شخصی یا منافع اختصاصی نیست، بلکه بر اساس استدلال اخلاقی مستدل باشد. پتانسیل ابهام اخلاقی همچنین به این معنی است که تمرین کنندگان فردی باید بتوانند در مورد قضاوت های اخلاقی با دیگران مذاکره کنند و بتوانند از تصمیمات و اقدامات خود بر اساس دلایل اخلاقی دفاع کنند.

تحلیلی بر ضرورت نقش اخلاق در پژوهش (محمد کاظم پور تیمورلوئی) ۱۲۷

جدول ۱. تقسیم‌بندی اصول اخلاقی پژوهش براساس هفت ویژگی‌های افراد دارای اخلاق حرفه‌ای

اصول اخلاقی تحقیق	ابعاد	
پایبندی به ارزش‌های دینی و اخلاقی در تمام اصول	توکل حرفه‌ای	ویژگی‌های افراد دارای اخلاق حرفه‌ای
- صداقت - احترام به مالکیت معنوی - محرمانگی - احترام به همکاران - عدم تبعیض - قانونمندی - رضایت آگاهانه - حق بررسی و اصلاح رونوشت	تعهد حرفه‌ای	
- حفاظت از موضوعات انسانی - اجتناب از نفوذ ناروا	تعلق حرفه‌ای	
- دقت - تمامیت - نقد پذیری - حق انصراف	تحول حرفه‌ای	
- بازبودن - مناسب بودن روش - صلاحیت/ شایستگی - آسیب نرساندن	تخصص حرفه‌ای	
- مسئولیت اجتماعی - مشارکت فعال	تداوم حرفه‌ای	
- حاکمیت اخلاقی - ناشناسی	تکامل حرفه‌ای	

۳. نتیجه‌گیری

دیدگاه‌ها درباره پیامدهای اخلاقی روش‌ها و شیوه‌های مختلف تحقیق در رشته‌ها و در محیط‌های فرهنگی مختلف متفاوت است. (فیشر ۲۰۰۸). یکی از مشخصه‌های حرفه‌ای بودن بحث مداوم درباره مسائل اخلاقی در گروه حرفه‌ای است (زندوورت ۲۰۰۸). پای بندی به اصول اخلاقی در پژوهش ضروری و مهم است. این اصول، راهنمایی‌های اخلاقی را برای

محققان و مؤسساتی که در آن کار می‌کنند ارائه می‌دهد. هدف این راهنمایی تشویق درک و تأمل انتقادی در مورد مسائل اخلاقی است. رعایت اصول اخلاقی رکنی مهم در اثربخشی پژوهشها (مبشر و دیگران، ۱۳۸۵) و در واقع یکی از راههای ارتقای کیفیت و اعتبار پژوهشهای علمی است (کلسترام و دیگران، ۲۰۱۰؛ پیتاوی و دیگران، ۲۰۱۰). در کشورهای پیشرفته، اهمیت رعایت اخلاق در پژوهش تا حدی است که این کشورها به تشکیل کمیته‌های اخلاق در پژوهش جهت نظارت بر انجام طرح‌های پژوهشی اقدام نموده‌اند (حیدری و دیگران، ۱۳۸۹).

جیمتون اعلام می‌کند که در تحقیق، سه عنصر مهم‌تر، شایستگی محقق، طراحی دقیق، و نتایج قابل انتظار ارزشمند است (جیمتون، ۱۹۸۴). علاوه بر این، انتخاب دقیق روش برای جمع‌آوری داده‌ها، برای اطمینان از روایی و پایایی، دو الزام اصلی است که در انواع تحقیقات باید رعایت شود. انتخاب بستگی به موضوع مطالعه دارد. هنگامی که انسان درگیر است، تمام مسائل اخلاقی، باید در نظر گرفته شود (کیلی و توومالا، ۱۹۸۹).

اگرچه دانشمندان الزامات اخلاق علمی را می‌دانند، اما همیشه آنها را در عمل رعایت نمی‌کنند. بنابراین در صورت عدم رعایت، نه تنها این خطر وجود دارد که داده‌های نادرست عملیاتی شود، بلکه همکاران با استناد به داده‌های نادرست سردرگم می‌شوند، کیفیت تحقیقات دیگر کاهش می‌یابد، اعتماد به جامعه علمی ضعیف‌تر می‌شود. نقض اخلاقی در تحقیقات علمی می‌تواند در کنار آسیب به اقتدار جامعه علمی، هم برای انسان‌ها که موضوع تحقیق هستند و هم برای دانش‌جویان و جامعه مضر باشد.

دلایل زیراهمیت چرایی رعایت اصول اخلاقی در پژوهش‌های علوم انسانی است.

اول، اصول، اهداف تحقیق مانند دانش، حقیقت و اجتناب از خطا را ارتقا می‌دهند. به عنوان مثال، ممنوعیت ساختن، جعل یا ارائه نادرست داده‌های تحقیقاتی باعث ترویج حقیقت و به حداقل رساندن خطا می‌شود.

دوم، از آنجایی که پژوهش اغلب مستلزم همکاری و هماهنگی زیادی بین افراد مختلف در رشته‌ها و مؤسسات مختلف است، استانداردهای اخلاقی ارزش‌هایی را که برای کار مشترک ضروری هستند، مانند اعتماد، مسئولیت‌پذیری، احترام متقابل و انصاف ارتقا می‌دهند. به عنوان مثال، بسیاری از هنجارهای اخلاقی در تحقیقات، مانند دستورالعمل‌های مربوط به تألیف، سیاست‌های حق چاپ و ثبت اختراع، سیاست‌های به اشتراک‌گذاری داده‌ها، و قوانین محرمانگی در بررسی هم‌تایان، برای محافظت از منافع مالکیت معنوی و در عین حال تشویق

تحلیلی بر ضرورت نقش اخلاق در پژوهش (محمد کاظم پور تیمورلوئی) ۱۲۹

به همکاری طراحی شده‌اند. اکثر محققان می‌خواهند برای مشارکت‌های خود اعتبار دریافت کنند و نمی‌خواهند ایده‌های آنها به سرقت رفته یا زودرس افشا شود.

سوم، بسیاری از اصول اخلاقی کمک می‌کنند تا اطمینان حاصل شود که محققان می‌توانند در برابر مردم پاسخگو باشند. به عنوان مثال، سیاست‌های دولت در مورد تخلفات تحقیقاتی، تضاد منافع، حمایت از افراد انسانی، ضروری هستند.

چهارم، اصول اخلاقی در تحقیق نیز به ایجاد حمایت عمومی از پژوهش کمک می‌کند. اگر مردم بتوانند به کیفیت و یکپارچگی تحقیق اعتماد کنند، احتمال بیشتری برای تامین مالی یک پروژه تحقیقاتی دارند. در نهایت، بسیاری از اصول تحقیق، ارزش‌های اخلاقی و اجتماعی مهم دیگری مانند مسئولیت اجتماعی، حقوق بشر، رفاه حیوانات، رعایت قانون و سلامت و ایمنی عمومی را ارتقا می‌دهند. خطاهای اخلاقی در تحقیقات می‌تواند به طور قابل توجهی به آزمودنی‌های انسانی و حیوانی، دانش‌آموزان و مردم آسیب برساند.

شفافیت تحقیق، پایایی نتایج و شهرت محقق در جامعه دانشگاهی معیارهای بسیار مهمی هستند که هم اعتبار خود علم و هم امکان استفاده موفق از دانش جدید را در عمل تعیین می‌کنند. بنابراین، اخلاق پژوهش صرفاً «فرمالیته» نیست که مورد نیاز ویراستاران مجلات دانشگاهی باشد، بلکه بخش مهمی از تحقیق است که تحت تأثیر اعتماد عمومی به دانشمندان، حفاظت از داده‌ها، ناشناس بودن و رازداری و توانایی ایجاد رابطه مبتنی بر اعتماد با پاسخ‌دهندگان و حفظ آن است. اخلاق پژوهش فقط الزاماتی نیست که در خلاصه یا منشور اخلاقی نوشته شده باشد، بلکه جایگاه فلسفی و ارزشی محقق و نیز بحثی است که برای چندین دهه ادامه داشته و از اشتباهات دردناک درس گرفته است، همانطور که مرور تاریخچه تحقیق نشان می‌دهد. اخلاق هم اعتبار تحقیق انجام شده و احترام کامل به شرکت‌کنندگان در تحقیق و جوامع آنها و هم توسعه سیاست‌های اجتماعی مفید و انتشار و نصب مؤثر یافته‌های تحقیق را در بر می‌گیرد.

در این پژوهش ۲۵ اصل بعنوان اصول اخلاقی پژوهش بر مبنای حرفه‌ای بودن تشریح شده که رهنمودهایی را برای انجام مسئولانه تحقیق ارائه می‌دهد. در کل امیدواریم که از طریق این پژوهش آگاهی از ملاحظات اخلاقی را افزایش دهیم و عملکرد ارزیابی تأثیر را بهبود بخشیم.

کتاب‌نامه

حیدری، ا.، اصغری، ف. و عادل، ح. (۱۳۸۹). ارائه یک مدل جهت پایش طرح‌های پژوهشی با سوژه انسانی در ایران، نشریه اخلاق و تاریخ پزشکی، شماره ۳ (۵).
زاگال، هکتور، گالیندو، خوزه. (۱۳۸۶). داوری اخلاقی؛ فلسفه اخلاق چیست؟ ترجمه حیدری علی احمد، تهران، انتشارات حکمت.
مبشر، م. و همکاران (۱۳۸۵). بررسی رعایت اصول اخلاق در پژوهش بر حیوانات آزمایشگاهی به روش کیفی. نشریه اخلاق در علوم و فناوری.

Benčin.r & et al.(2015). Ethics assessment in Humanities. Journal European commission. pp1-20.

Biagetti . M & et al. (2020). Ethical Theories in Research Evaluation: An Exploratory Approach. An Exploratory Approach. Scholarly Assessment Reports , 2(1): 11. pp. 2-10 DOI: <https://doi.org/10.29024/sar.19>

Brall . c & et al. (2017). Research Ethics 2.0: New Perspectives on Norms, Values, and Integrity in Genomic Research in Times of Even Scarcer Resources. Journal Karger open access.no 20 , pp. 27–35. DOI: 10.1159/000462960.

Doris, J. M., & Stich, S. P. (2007). As a Matter of Fact: Empirical Perspectives on Ethics. In F. Jackson and M. Smith (Eds.), *The Oxford Handbook of Contemporary Philosophy*. Oxford: Oxford University Press, pp. 114–152.

Fisher R. (2008). Anthropologists and social impact assessment: negotiating the ethical minefield. *Asia Pac J Anthropol*. 9 (3):231–242.

Guillemin. M, Gillam. L, Rosenthal. D & Bolitho A.(2010). Resources employed by health researchers to ensure ethical research practice. *Journal of Empirical Research on Human Research Ethics*. no 5(2): pp. 21-34. DOI: 10.1525/jer.2010.5.2.21

Hicks, D., Wouters, P., Waltman, L., et al. (2015). The Leiden Manifesto for research metrics. *Nature*, 520. pp. 429– 431. DOI: <https://doi.org/10.1038/520429a>

Jennings B, et al.(2003). Introduction: a strategy for discussing ethical issues in public health. In: Jennings B, editor. *Ethics and public health: model curriculum*. p. 1–12, [online]. Available from: www.asph.org/UserFiles/EthicsCurriculum.pdf [accessed 21 July 2013].

Johnstone M. (2009). *Bioethics. A Nursing Perspective*. 5th edition Churchil Livingstone Elsevier.

Jameton A. (1984). *Nursing Practice. The ethical issues*. Prentice Hall, New Jersey.

Kjellström1, S.; S. N. Ross & B. Fridlund. (2010). Research Ethics in Dissertations: Ethical Issues and Complexity of Reasoning. *Journal of Med Ethics*. 36. 425-430.

Kilpi H.& Tuomaala U.(1989). Research Ethics and Nursing Science: an empirical example. *Journal of Advanced Nursing*;14. Pp. 451-458.

Moher, D., Bouter, L., Kleinert, S., Glasziou, P., Sham, M. H., Barbour, V., et al. (2020). The Hong Kong Principles for assessing researchers: Fostering research integrity. *PLOS Biology*, 18(7), e3000737. DOI: <https://doi.org/10.1371/ journal.pbio.3000737>

تحلیلی بر ضرورت نقش اخلاق در پژوهش (محمد کاظم پور تیمورلوئی) ۱۳۱

- Mustajoki, H., & Mustajoki, A. (2017). *A New Approach to Research Ethics: Using Guided Dialogue to Strengthen Research Communities*. New York: Routledge.
DOI: <https://doi.org/10.4324/9781315545318>
- Pittaway, E.; L. Bartolomel & R. Hugman. (2010). Stop Stealing Our Stories: The Ethic of Research with Vulnerable Groups. *Journal of Human Rights Practice*. 2(2). 229–251.
- Sandu . A & et al. (2020). Social Perception of Ethical Values. *Journal for the Study of Religions and Ideologies*, vol. 19, issue 55 . pp 105-120. ISSN: 1583-0039.
- Schüklenk. U & Ashcroft. R.(2000). International research ethics. *Bioethics*; 14: 158–172.
- Smith D. Five principles for research ethics. *Monitor Staff*. 2003;34(1):56. Available from: <http://www.apa.org/monitor/jan03/principles.aspx> [Accessed: August 16, 2014].
- Stern JE & Elliott D. (1997). *The Ethics of Scientific Research: A Guidebook for Course Development*. Hanover, NH: University Press of New England; p 75.
- Vanclay.F & et al.(2013). Principles for ethical research involving humans: ethical professional practice in impact assessment Part I. *journal Impact Assessment and Project Appraisal*. Vol. 31, No. 4, pp. 243–253. <http://dx.doi.org/10.1080/14615517.2013.850307>
- Wiles. R & et al (2006). Researching researchers: Lessons for research ethics. *Qualitative Research*6(3): pp.283-299. DOI: 10.1177/1468794106065004.
- Zandvoort H. (2008). Preparing engineers for social responsibility. *Euro J Eng Educ*. 33(2):133–140.
- Žukauskas . P & et al . (2018). Research Ethics. *Journal intechopen*. Pp 140-154 .
<http://dx.doi.org/10.5772/intechopen.70629>